

מראי מקומות - מגילה

כא:

הברכה שנאמרת קודם המגילה, וא"כ למה פותחת בברוך. ואין לומר משום דברכה זו תלויה במנהג, דגם הברכה שלאחר הלל תלוי במנהג, ומ"מ אינה פותחת בברוך. ותי' דברכה זו אינה על המגילה, אלא על הנס, ולכן אינה חשובה סמוכה לחבירתה. אבל מ"מ הק', למה ברכה אחרונה על התורה פותחת בברוך, הא זה ודאי ברכה על התורה, וממילא הוי' סמוכה לחבירתה, וכן יש להק' בברכה על ההפטר. וכ' ליישב דכל שיש הפסק ושינון אחר בין ברכה לברכה, כמו אלו שהברכות והקריאה אינם מענין א', אז צריך לפתוח בברוך. ואי"ז דומה לפסוקי דזמרה, שהכל א', ענין שבח וזמרה, וכן ברכת וקריאת ההלל, שענין א' הם. משא"כ כאן דהברכות אינן שייכות כלל לענין שקורא, א"כ אינה חשובה סמוכה לחבירתה.

ו. ראשון שקרא ד' משובח, וכו'. כ' רש"י דאם יש להם ריוח וכולן קורין ד', הרי כולן משובחין. והק' הטורי אבן, מנ"ל לרש"י לומר כן, הרי לכאור' י"ל דרך מי שקרא הפסוק העשירי, שהי' צריך כדי להשלים לשיעור י' פסוקים, הוא משובח, אבל אם עוד א' מהם קורא ד' פסוקים, איזה מעלה היא זו. ואם משום שקורא יותר פסוקים, א"כ מ"ש אם קרא ד', הרי גם אם קורא ה' או ו' יהי' משובח טפי. אלא לכאור' השבח הוא מה שהשלים השיעור עשרה. אולם כ' דלכאור' מה שהכריח רש"י לזה, הוא משום דאי' בגמ' דקרא השלישי ד' פסוקים, הרי השלישי משובח. ואי אמרי' דמיירי שלא קראו הראשון והשני אלא ג', אלא מה שיין לומר דהשלישי משובח, הרי הוא מוכרח לקרות ג' פסוקים. וא"כ, ע"כ הוא משובח אפי' אם אי"צ לפסוק ד' זה. ומה שזה משובח, אע"פ שאי"צ לזה, ולא אמרי' דהקורא ה' או ו' משובח טפי, היינו משום דכיון דמצינו מקום שצריך לקרות ד' פסוקים, א"כ נמצא שיש מעלה אם הוא הקורא ד', וא"כ, אם כולם יקראו מה שהוא שבח במקום אחר, שפיר י"ל דכולם משובחים, אף אם בכה"ג לא הי' צריכין לקריאתו זה של פסוק ד'.

א. כיון דחביבה, יהבי דעתייהו ושמעי

בגמרא אמרי' כן לענין מגילה והלל, וכן מצינו בר"ה (כז.) לענין תקיעת שופר. ולענין קידוש, יש קצת סתירה בשי' המשנה ברורה. בסי' רע"א (ס"ק ג') כ' בשם האל' רבה דב' אנשים שרוצים להוציא בני ביתם בקידוש לא יקדשו כאחת, דתרי קלי לא משתמע. אבל בסי' תפ"ח (ס"ק ח') כ' דהמנהג הוא שמקדשין ב' או יותר יחד בשבת וביו"ט, משום דהקידוש חביב להם ויהבי דעתייהו ושמעי [אולם אי"ז סתירה כ"כ, דגם בתפ"ח כ' דיותר טוב שלא יקדשו בב"א היכי שצריכין להוציא ב"ב].

ב. כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן

פי' הריטב"א בפסחים (י.) דהטעם שאמרו חכמים שצריך לברך עובר לעשייתן, היינו כדי שיתקדש תחלה בברכה, ויגלה ויודיע שהוא עושה אותה משום מצות השי"ת. ועוד, כי הברכות מעבודת הנפש, וראוי להקדים עבודת הנפש למעשה, שהיא עבודת הגוף.

ג. מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא

כ' הריטב"א בפסחים (י.) דלהכי נקיט האי לישנא, ולא נקיט קודם, לאשמעינן שלא יתעסק ויתעכב בין ברכה למצוה, אלא א"כ שוהה בדבר המצוה שיכול לשהות אפי' הרבה. וכן כ' בספר המכתם בסוכה (ט.), וז"ל, "ולחכי אמר עובר ולא אמר קודם, משום דקודם משמע בין סמוך בין מופלג, ולשון עובר משמע סמוך בלא שום הפסק".

ד. וירץ אחימעץ וכו', והוא עבר לפנייהם

ויש להעיר, למה הביא קרא דנביא ולא מייתי קרא דתורה שהביא אביי. כ' הכפות תמרים (סוכה לט.) דס"ל לר"נ דמההיא אין רא' גמורה, דשאני התם דכתיב והוא עבר לפנייהם, ותיבת לפנייהם מכרחת לישנא דאקדומי, ולכן הביא מהא דויעבור את הכושי, לומר דהעברה גרידא הוא לשון אקדומי. וע"ע בערוך לנר מש"כ לבאר למה כ"א הביא רק פסוק ידי' ולא של חברי'.

ה. מאי מברך, בא"י אמ"ה הרב את ריבנו וכו'

הק' הריטב"א, הרי ברכה זו סמוכה היא לחבירתה, דהיינו